

Ο ΖΥΘΟΣ

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ

Ἐδιδάσκειτο πρό τινας χρόνου ἔν τιτι τῶν εὐρωπαϊκῶν θεάτρων τραγωδία ὑπόθεσιν ἔχουσα ἀναφερομένην εἰς τοὺς χρόνους τῶν Ῥωμαίων αυτοκρατόρων. Κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ δράματος ἦτο σκηνὴ συμποσίου, εἰς ἧ εἶχε λησμονήσει ὁ πρὸς τοῦτο τεταγμένος ὑπὸ κρητῆτος τοῦ θεάτρον νὰ παραθέσῃ οἶνον, καὶ ὁ διευθυντὴς ἐν ἀπορίᾳ αἰφνης εὐρέθη πῶς νὰ οικονομῆσῃ τὸ πρᾶγμα. Κατὰ τύχην εἶδεν εἰσφερόμενα εἰς τὴν σκηνὴν ποτήρια ζυθοῦ. Ταῦτα λαβὼν παρέθετο πρὸ τοῦ Ῥωμαίου αυτοκράτορος καὶ τῶν συμποτῶν αὐτοῦ πρὸς μεγάλην τῶν θεατῶν κατάπληξιν, οἵτινες ἕως τότε ἐπίστευον, ὅτι τὸ ἀφρὸν τοῦτο ποτὸν οὐδέποτε ἔβρεξε τὰ χεῖλη τινὸς τῶν τοῦ παλαιοῦ κόσμου ἀνθρώπων.

Οἱ θεώμενοι τὸ δράμα καὶ πάντες οἱ ἀναγνόντες ἐν ταῖς ἡμερησίαις τὸ γενόμενον πόσον ὀλίγον θὰ ἐξεπλήσσαντο, ἂν ἐγίνωσκον, ὅτι ὁ ζυθος, ὁ ἀφροστεφῆς υἱὸς τοῦ Καμβρίνου, ὡς συνήθως νομίζεται, ὁ κατορθῶν νὰ ἐμβάλλῃ εἰς εὐθυμίαν τοὺς σοβαροὺς Τεύτονας καὶ τοὺς ζωηροὺς Ἕλληνας εἰς ἀλγηδόνας τοῦ στομάχου καὶ δυσθυμίαν, ἔχει παλαιότητα καταγωγὴν καὶ δὲν ἦτο παντάπασι ἀγνωστος εἰς τοὺς ἀρχαίους λαοὺς καὶ δὴ καὶ εἰς τοὺς ἡμετέρους προγόνους!

Πόσον ἦτο γνωστὸς μαρτυροῦσι τὰ ἄφθονα ὀνόματα, δι' ὧν ἐκάλουν αὐτόν. Καὶ συνήθως μὲν ἐκαλεῖτο ὁ ζυθος καὶ τὸ ζυθος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βρύτος, βρύτον, βρύττιον, βύνη, βυνεύς, πίνος, πῖνον, οἶνος κριθίνος καὶ πύρινος καὶ παρὰ τοῖς Κελτοῖς κόρμα καὶ κοῦρμι. Ἐσκευάζετο δὲ συνήθως μὲν ἐκ κριθῶν, σπανιώτερον δὲ ἐκ σίτου (πυρῶν) καὶ δὲν ὑπελείπετο πολὺ τῆς περι τὸν οἶνον εὐωδίας, ἀλλ' ἡ κατασκευὴ αὐτοῦ δὲν ὠμοίαζε παρὰ πολὺ πρὸς τὴν νῦν γιγνομένην ⁽¹⁾ καὶ ἀπὸ τῶν συστατικῶν αὐτοῦ ἔλειπεν οὐ μόνον ὁ λυκίσκος ἀλλὰ καὶ τὸ οἰνόπνευμα καὶ τὸ ὄπιον καὶ ἡ γλυκερίνη καὶ αὐτὴ ἡ ψαρόκολλα, τὸσον ἀφειδῶς προσφερόμενα εἰς τοὺς παρ' ἡμῖν ζυθοπότας.

Τὸν κριθίνον τοῦτον ἢ πύρινον (σίτινον) οἶνον ἔπινον πολλοὶ τῶν παλαιοῦ βαρβάρων, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Ἀρμένιοι, οἱ Λυσιταννοί, οἱ Κελτοί. ⁽²⁾ Οἱ δὲ Ἕλληνες οὐ μόνον δὲν ἠρέσκοντο εἰς τὸν τοιοῦτον οἶνον, ἀλλὰ καὶ κατεφρόνουσαν αὐτοῦ ὡς ἀγεννοῦς πόματος, ὅπερ οἱ βάρβαροι ἔπινον σπανίζοντες οἶνον διότι καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς πλουσίοις τῶν Κελτῶν τὸ πινόμενον ἦτο οἶνος, παρὰ τοῖς ὑποδεεστεροῖς δὲ ἦτο ἐν χρήσει ζυθος ἐσκευα-

σμένον μετὰ μέλιτος, παρὰ δὲ τοῖς πολλοῖς ζυθος αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἄνευ μέλιτος ⁽³⁾.

Ὅποσον εὐτελὲς ποτὸν ἐνόμιζον τὸν ζυθον οἱ Ἕλληνες ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐξῆς: ὁ Αἰσχύλος εἰς τὰς Ἰκέτιδας αὐτοῦ φέρει τὸν Βασιλέα τῶν Ἀργείων ἀπειλοῦντα τὸν ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων κήρυκα παράδοξον ἀπειλήν, ὅτι δὲν θὰ εὐρώσιν οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς ἀνδρας τοῦ Ἄργους πίνοντας κριθίνον οἶνον ⁽⁴⁾, χαίνους δὴλα δὴ ἐκ τούτου, ἀλλ' ἀκαίους ὡς πίνοντας γενναῖον οἶνον πλὴν δὲ τούτου γνωρίζομεν, ὅτι τὸν ῥήτορα Δείναρχον, διὰ τὸ τραχὺ καὶ γοργόν καὶ σφοδρὸν, φαινόμενον ὅτι ὁμοιάζει τῷ Δημοσθένει, οὐκ ἀχαρίτως προσπαίζοντες τινες ἐκάλουν κριθίνον Δημοσθένην ⁽⁵⁾. Τέλος δ' ἐκ τοῦ χαριεντοῦ ἐπιγράμματος τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ ἀποστάτου πρὸς τὸν ζυθον:

Τίς; πόθεν εἶς, Διόνυσε; μὰ γὰρ τὸν ἀληθέα Βάκχον οὐ σ' ἐπιγνώσκω; τὸν Διὸς οἶδα μόνον. αἰκίους νέκταρ ὄσωδε, σὺ δὲ τράγον. Ἦρά σε Κελτοὶ τῇ πενή βοτρυῶν τεύξην ἀπ' ἀσταχῶν τῷ σε χρῆ καλέειν ἀμητήριον, οὐ Διόνυσον, πυρογενῆ μᾶλλον, καὶ βρόμιον, οὐ βρόμιον. ⁽⁶⁾

K. ΖΗΣΙΟΥ.

ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΚΑΛΛΟΝΑΙ

Ὅσω ἐρασιμία καὶ ἀγαπητὴ καὶ ἂν εἶνε ἡ νεανικὴ δροσερότης ὠραίας νεάνιδος, λέγει Γερμανὸς τις, δὲν ἐξαρτᾶται ὁμως ἀπ' αὐτῆς καὶ μόνης ἡ γυναικεῖα δύναμις τοῦ συναρπάζειν τὰς ψυχὰς τῶν ἀνδρῶν. Τούναντιον μάλιστα ἐκείναι αἱ γυναικες ἐξεγείρουσι τὰ μεγαλείτερα πάθη καὶ ἐκλαμβάνονται ὡς ἑκτακτοὶ καλλοναὶ ὅσαι ὑπερέβησαν τὴν ἀκμὴν τῆς νεανικῆς ἡλικίας καὶ ἐγένοντο ὠρμιοὶ ὠραιότητες. Ἡ παγκόσμιος ἱστορία τοῦλάχιστον ὑποστηρίζει διὰ πολυαριθμῶν παραδειγμάτων τὴν γνώμην ταύτην. Ἡ ὠραία Ἑλένη π. χ. ἦτο πλέον τῶν 40 ἐτῶν ὅταν ἐκλάπη ὑπὸ τοῦ Πάριδος. Ἡ Ἀσπασία ἦτο ἤδη 36 ἐτῶν ὅτε συνήψε σχέσεις μετὰ τοῦ Περικλέους καὶ ὁμως ἐπὶ 40 ἔτη ἀκόμη ἀπῆλαυεν ἀμειώτου φήμης ἐπὶ καλλονῇ καὶ ἐρασιμότητι. Ἡ Κλεοπάτρα ἦτο πλέον ἢ τριακοντούτης ὅτε ἐτρέλλανε τὸν Ἀντώνιον, ὅστις τῇ ἔμεινε πι-

¹⁾ Ἀθήναιος IV, 152 c. — Ἦτο δὲ κρωτικὸν τὸ ζυθος καὶ τοὺς μεθυσκομένους ἐξ αὐτοῦ ἐξυπτιάζον εἰς τὰ νῶτα.

²⁾ Ἄλλ' ἄρσενός τοι τῆς δε γῆς οἰκήτορας εὐρήσει' οὐ πίνοντας ἐκ κριθῶν μέθυ.

³⁾ Ἐρμολογίας καὶ Λογγίνου. — Ὁ Πηλοῦδος ἐνοεῖ τὸ κριθίνον οὐχὶ ἐπὶ οἴνου ἀλλ' ἐπὶ ἄρτου.

⁴⁾ Εἰς τοὺς δύο τελευταίους στίχους ὁ ποιητὴς προσπαίζει διὰ παρωνομασιῶν καὶ ἄλλων παιγνίων οὕτω διὰ τοῦ «Δημήτριον» ὑπονοεῖ τὸν ἐκ τῆς Δήμητρος τὸν πρὸς τοὺς δευπητριακοὺς κερποὺς συγγενῆ τὸ πρῶτον δὲ συνθετικὸν τῆς λέξεως πυρογενῆς δὲν εἶνε τὸ πῦρ ἀλλὰ τὸ πυρὸς (=σίτος) πυρογενῆς δὲ (ἐκ τῆς λέξεως πῦρ) ὀνομάζετο ὁ Διόνυσος, ὅπως ὀνομάζετο καὶ βρόμιος, ἀλλὰ τὸν ζυθον ὁ Ἰουλιανὸς φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ καλῶμεν βρόμιον, ὅπερ ταυτὸν τῷ βρόμῳ.

¹⁾ Fabricii Bibliotheca Graeca XII, 746.

²⁾ Αἰσχύλου Ἰκέτ. 952. — Ἡρόδοτος 2, 77. — Διοσκουρίδης 2, 109. — Ξενοφάντος Ἀνάβασις IV, 5, 26. — Στράβων. — Ἀθήναιος.